

Izvirni znanstveni članek/Article (1.01)

Bogoslovni vestnik/Theological Quarterly 79 (2019) 2,491—504

Besedilo prejeto/Received: 06/2018; sprejeto/Accepted: 08/2018

UDK/UDC:27-76:929Baraga F.

DOI: <https://doi.org/10.34291/BV2019/02/Markovic>

Irena Marković

Pomen Baragovega misijonskega delovanja pri uresničevanju Zakona o izselitvi Indijancev iz leta 1830

The Significance of Baraga's Missionary Work in the Implementation of the Indian Removal Act of 1830

Povzetek: Prispevek obravnava izselitveno politiko ZDA do indijanskih plemen vzhodno od reke Misisipi, ki je bila utemeljena z nakupom Louisiane leta 1803 in z izvajanjem »civilizacijskega načrta«. S tem načrtom so bili postavljeni temelji za politiko zvezne vlade do Indijancev in za njihovo izselitev zahodno od reke Misisipi. S sprejetjem Zakona o izselitvi Indijancev leta 1830 se je začelo obdobje sistematičnega nasilnega izseljevanja Indijancev zahodno od reke Misisipi, ki so bili deležni etnocidnih pritiskov takratne uradne ameriške politike. Leta izvajanja tega zakona se časovno prekrivajo z začetki delovanja slovenskega misijonarja in škofa Ireneja Friderika Baraga (1797–1868) med Indijanci. Uspeh njegovega delovanja in njegovih naslednikov se ne kaže le v širjenju krščanskega nauka in pismenosti med Otavci in Očipejci, ampak tudi v njihovem prilaganju belskemu načinu življenja; prav zato vlada ZDA pretežnega dela teh dveh indijanskih plemen ni izselila zahodno od reke Misisipi na podlagi Zakona o izselitvi Indijancev leta 1830.

Ključne besede: ZDA, misijonar in škof Irenej Friderik Baraga, Otavci in Očipejci, »civilizacijski načrt«, Zakon o izselitvi Indijancev iz leta 1830

Abstract: This article discusses the US relocation policy towards the Native American tribes living east of the Mississippi River, based on the purchase of Louisiana in 1803 and the implementation of the “civilization program.” This program laid the basis for the federal government’s policy towards the Indians and for their removal west of the Mississippi River. Indian removal Act of 1830 thus represents the beginning of a removal period – a systematic and violent deportation of Indian people from east of the Mississippi River to the lands west (Indian Territory) as a part of the official US policy. The years of implementation of this law overlap with the beginnings of the activities of the Slovene missionary and Bishop Irenaeus Frederic Baraga (1797–1868) among the Indian peoples. The success of his work and that of his successors does not appear only in the spread of Christianity and literacy between the Native American tribes Ottawa and Ojibwe, but also in their adaptation to the lifestyle of the white

settlers. This resulted in the decision of the US government not to follow the Removal Act regarding these two tribes and, therefore, not removing them west of the Mississippi River.

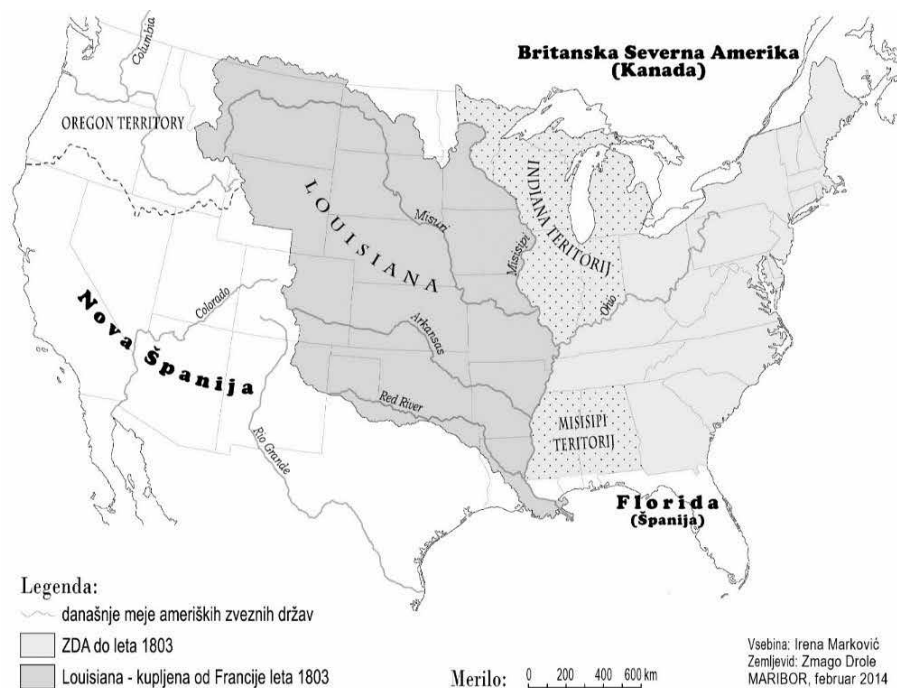
Key words: USA, missionary and Bishop Irenaeus Frederic Baraga, Native American tribes Ottawa and Ojibwe, "civilization program", Indian Removal Act of 1830

1. Uvod

Vse 19. stoletje trajajoči proces širitve ZDA na zahod Severne Amerike in integracija državnega ozemlja sta imela negativne posledice za severnoameriške Indijance. Širjenje ZDA na zahod severnoameriške celine je bilo povezano s preseljevanjem indijanskih plemen v skladu z Zakonom o izselitvi Indijancev (Indian Removal Act), ki ga je sprejel ameriški kongres leta 1830. Indijanci so bili žrtve namernega iztrebljanja, saj je bilo širjenje na zahod v interesu ameriške zvezne vlade, ki je s politiko sklepanja pogodb o nakupu zemljišč indijanska plemena izseljevala z njihovih tradicionalnih zemljišč v gorata območja zahodno od reke Misisipi. Proti etnocidni politiki zvezne vlade so bili voditelji indijanskih plemen brez moči, prav tako so bili nemočni proti izkoriščanju evropskih trgovcev s krznom. (Debo 1983, 101–117)

V prvi polovici 19. stoletja je imela trgovina s krznom pomemben vpliv na gospodarsko in politično dogajanje v ZDA ter na odnose med zvezno vlado in indijanskimi plemeni. V tem času so trgovino s krznom obvladovale pomembne trgovske družbe: Hudson Bay Company, North West Company in American Fur Company, ki so imele prvenstveno pravico za kupovanje kož pobitih divjih živali od Indijancev v zameno za industrijsko blago. Ta oblika trgovanja je bila njihov osnovni vir dohodka, ni pa ogrožala tradicionalnega načina življenja Indijancev, temveč jih je celo podpirala pri ohranjanju lova in ribolova. Hkrati je ekonomski koncept agrarne ekonomije v ZDA, ki ga je podpiral predsednik Thomas Jefferson (1743–1826) in so ga širile množice priseljencev iz Evrope, uničeval naravne razmere za preživljanje indijanskih nomadskih lovcev. Politiko naseljevanja evropskega prebivalstva na indijanskih območjih je zvezna vlada podpirala tudi z ugodnimi pogoji za nakup zemljišč na zahodu Severne Amerike. (Taylor 2006, 380–382; Land Act of 1820, 566–569)

Leta izvajanja Zakona o izselitvi Indijancev – to je pomenilo nasilni izgon ameriških Indijancev zahodno od reke Misisipi – se časovno prekrivajo z začetki Baragovega misijonskega delovanja med Otavci in Očipvejci na območju Great Lakes. Z vidika posledic tega zakona je prav delovanje slovenskega misijonarja in škofa Ireneja Friderika Baraga (1797–1868) med leti 1831–1868 prispevalo k dalj časa trajajoči fizični ohranitvi Otavcev in Očipvejcev na območju današnjih zveznih držav Michigan, Minnesota in Wisconsin. Baraga je s širjenjem krščanstva in pismenosti prispeval h kulturnemu in gospodarskemu razvoju Otavcev in Očipvejcev, zato vlada ZDA pretežnega dela teh dveh indijanskih plemen ni izselila zahodno

Zemljevid 1: Območje Louisiane leta 1803 (avtorja: Irena Marković in Zmago Drole, Maribor, 2014).

od reke Misisipi. Po letu 1851 je zvezna vlada v Baragovih misijskih postajah začela ustanavljati indijanske rezervate in podprla prizadevanja katoliške Cerkve, da bi civilizirala in evangelizirala Indijance. (O'Connell 2009, 89–90; DA/ALSt, 1840, XIII, 39–42)

2. Zakon o izselitvi Indijancev zahodno od reke Misisipi

Idejne podlage izselitvene politike zvezne vlade do indijanskih plemen so bile utemeljene z nakupom Louisiane leta 1803 in z izvajanjem »civilizacijskega načrta«, ki je postal podlaga pri vzpostavljanju odnosov med zvezno vlado in indijanskimi plemeni. S tem načrtom je predsednik ZDA Thomas Jefferson (1801–1809) postavil temelje etničnega čiščenja Indijancev vzhodno od reke Misisipi, ki je bilo neposredno povezano s politiko zvezne vlade in z njenimi ukrepi zaradi belih priseljencev. Z nakupom Louisiane so ZDA pridobile skoraj celotno porečje reke Misisipi, vključno s pristaniščem New Orleans. Ameriški kongres je razglasil vse ozemlje zahodno od reke Misisipi, vključno z delom Skalnega gorovja, za državno posest. Intenzivno naseljevanje tega ozemlja je vlada ZDA podpirala z ugodnimi pogoji za nakup zemlje, tako da je uresničevala določila zakona iz leta 1820, ki je zniževal

ceno zemljišč. S tem ukrepom je zvezna vlada povečala nakup zemljišč in privabljala priseljence na zahodna območja ZDA. (NARA, Louisiana Purchase Treaty, 1803; Klemenčič 2011, 37)

Jefferson je za pridobitev indijanskega ozemlja in za naselitev belih naseljencev na ozemlju kupljene Louisiane julija 1803 predlagal »civilizacijski načrt«, ki je postal podlaga pri vzpostavljanju odnosov med zvezno vlado in indijanskimi plemeni. »Civilizacijski načrt« je vseboval naslednja določila:

- V stiku z Indijanci je treba ohraniti mir. Omejiti je treba uporabo vojaških utrd, s tem pa bi preprečili zlonamerne posege belih naseljencev in druge zlorabe Indijancev, ki bi lahko izzvale vojne med njimi. S tem bi zatrli tudi nastajajoče vstaje med indijanskimi plemeni.
- Spodbuditi je treba prosto prodajo viskija, ki jo javno podpirajo trgovine s krznom, da bi tako preprečili vpliv tujih (predvsem britanskih) trgovcev. Prodajo alkoholnih pijač bi zaupali predvsem poglavarjem plemen, ki bi bili tako pripravljene prodati zemljišča za plačilo svojih obveznosti.
- Zaposeliti je treba indijanske nadzornike in agente pod vodstvom oddelka za vojno (War Department), prek katerih bi ohranili povezavo z indijanskimi plemeni in jih prepričali glede prodaje zemljišč.
- Ozemlje vzhodno od Misisipija bi pridobili s kupovanjem indijanskega ozemlja, s tem bi zmanjševali obseg njihovega ozemlja na območju med Misisipijem in Apalači.
- Indijanskim plemenom bi v zameno za zemljo vzhodno od območja reke Misisipi ponudili investicijsko blago; za preživetje bi jih izobrazili v evropskem načinu kmetovanja in jim dodelili državljanstvo ZDA.
- Tista indijanska plemena, ki bi zavrnila »civilizacijski načrt« kot edino alternativo za svoje preživetje, lahko zapustijo kupljeno ozemlje Louisiane in se odselijo na območje, kjer bodo lahko kot avtohtoni prebivalci svobodno živeli kot lovci na krzno, dokler njihovo ozemlje ne bo potrebno za naselitev belega prebivalstva.
- Ko se težave stopnjujejo do točke ogrožanja ali vojne, dobijo Indijanci zemljišča kot ceno za mir. (Horsman 1992, 105–113)

S tem načrtom so bili postavljeni temelji za politiko zvezne vlade do Indijancev in za njihovo izselitev zahodno od reke Misisipi. Cilj pogajanj z indijanskimi plemeni je bil, pridobiti ozemlja, pospešiti trgovsko izmenjavo in – kar je bilo najpomembnejše – zadržati zaveznitvo z indijanskimi plemeni, da ga ne bi sklenila z Britanci. Načrt za pridobitev indijanskega ozemlja vzhodno od Misisipija je predvideval tudi proces akulturacije indijanskih plemen, v katerem bi Indijanci opustili svojo kulturo, vero in način življenja s sprejemanjem zahodnoevropske kulture, krščanske vere in poljedelskega načina življenja. Jefferson je bil prepričan, da je poljedelstvo – in ne lov – resnična podlaga za razvoj civilizacije. Za Indijance ni

videl druge rešitve, kakor da postanejo podobni belim naseljencem. Poslal je številna pisma poglavarjem indijanskih plemen, v katerih jih je spodbujal, da bi se odpovedali nomadskemu načinu življenja in postali kmetovalci. S tem je uveljavljal stališče, da je treba indijanska plemena, ki se upirajo akulturaciji, prisilno odstraniti z njihovih tradicionalnih zemljišč in jih izseliti zahodno od reke Misisipi. (NARA, President Thomas Jefferson's confidential message to Congress concerning relations with the Indians, January, 18, 1803; Wallace 1999, 225–240)

Za uresničevanje »civilizacijskega načrta« je kongres leta 1819 sprejel Zakon o Indijanskem civilizacijskem skladu (The Indian Civilization Fund Act), ki je dovoljeval, da zvezna vlada financira program akulturacije med indijanskimi plemeni. Zakon je bil sprejet 3. marca 1819. Na podlagi tega zakona je kongres prvič odobril 10 000 dolarjev za uresničitev »civilizacijskega načrta« za Indijance, katerega cilje je zvezni vladi predstavil že Thomas Jefferson leta 1803. Predsednik ZDA James Monroe (1817–1825) se je odločil, da se iz Indijanskega civilizacijskega sklada financirajo misijonske družbe, ki so se že ukvarjale s kulturnim prilagajanjem Indijancev. Tako so protestantski misijonarji prejeli večino finančnih sredstev iz Indijanskega civilizacijskega sklada, saj je bilo takrat med indijanskimi plemeni najbolj razširjeno protestantsko misijonsko delovanje. S to novo obliko financiranja se je okrepilo misijonsko delovanje med Indijanci. Z ustanavljanjem novih šol in z organizacijo cerkvenega življenja so širili pismenost med Indijanci in jih posredno spodbujali v procesu zaščite njihovih ozemeljskih pravic proti vladi ZDA. (NARA, Indian Civilization Act of 1819, 516–517; Marković 2016, 663–674)

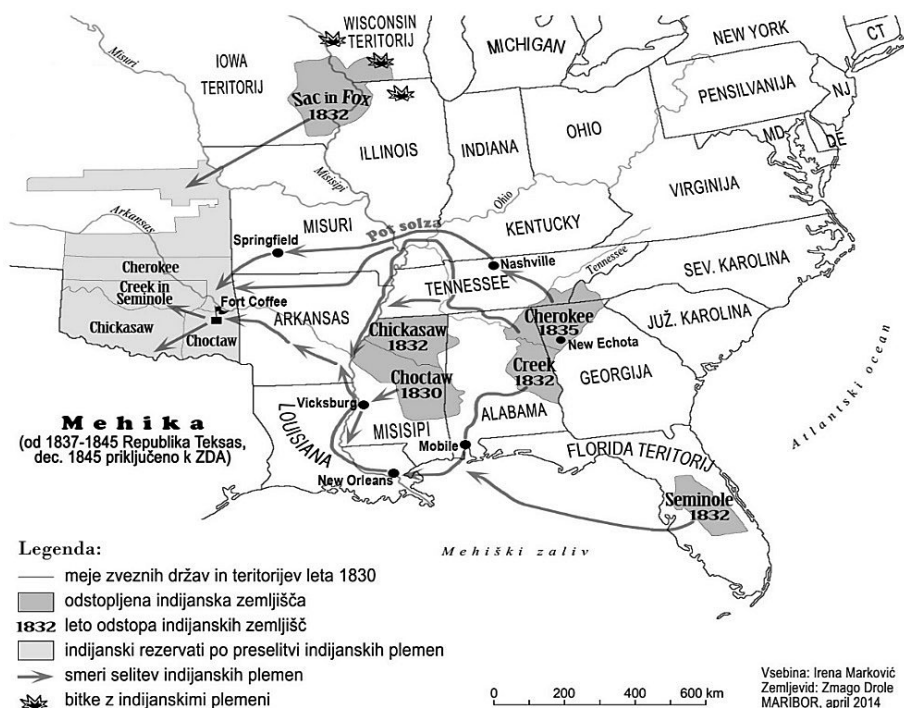
Za uveljavitev politike zvezne vlade do Indijancev je bil leta 1824 v okviru zveznega ministrstva za vojno ustanovljen Urad za indijanske zadeve (Bureau of Indian Affairs). Predstavniki tega urada kot zastopniki zvezne vlade so podpirali »civilizacijski načrt« in izselitev indijanskih plemen na območje zahodno od Misisipija. V kongresu so podpirali širitev misijonskega delovanja med indijanskimi plemeni in se zavzemali, da se zagotovijo finančna sredstva za ustanavljanje šol za Indijance, v katerih bi se osredotočili predvsem na poučevanje kmetijstva, gospodinjstva in krščanstva. Predstavniki Urada za indijanske zadeve so s sklepanjem pogodb z indijanskimi plemeni uresničevali izselitveno politiko vlade ZDA do Indijancev. Prek vladnih agentov je Urad za indijanske zadeve upravljal kmetijska zemljišča indijanskih plemen in imel nadzor nad izvajanjem trgovinskih odnosov in pogodb med zvezno vlado in indijanskimi plemeni. (Fixico 2012, 14–17)

V obdobju dveh predsedniških mandatov Andrewa Jacksona (1829–1837) se je s sprejetjem Zakona o izselitvi Indijancev leta 1830 začelo obdobje sistematičnega nasilnega izseljevanja indijanskih plemen zahodno od reke Misisipi, na območje današnje zvezne države Oklahome. Njegova administracija se je zavzemala za usklajeno sprejemanje predloga tega zakona, saj so imeli takrat demokrati večino v kongresu, zagovarjali pa so izselitev Indijancev zahodno od reke Misisipi. Tako je bil osnutek tega zakona, ki so ga predložili demokrati, glavna tema v senatu od 6. aprila 1830 do zadnjega glasovanja v kongresu, 28. maja 1830. Tako je v obeh domovih kongresa potekala razprava, na kateri so tehtali ustavne in moralne dileme Jacksonovega predloga. (Naylor 2008, 59)

Nasprotniki osnutka zakona so opozarjali, da je resnični problem zakona v razveljavitvi in prikrojitvi državnih pogodb s pogodbami Indijancev. Odločno so nastopali proti sprejetju tega zakona s podpisovanjem peticij in s pisanjem člankov v časopisih, v katerih so obsodili dejanja tistih, ki so želeli, da se kršijo pravice Indijancev v imenu ozemeljske širitve ZDA in suženjstva. Vztrajali so, da so Indijanci suverena etnična skupina, ki ima zakonsko pravico do svojega ozemlja, pridobljenega s številnimi pogodbami. Zagovarjali so stališče, da je izvajanje politike zvezne vlade glede izseljevanja indijanskih plemen škodljivo za proces akulturacije Indijancev, saj naj bi z izselitvijo ostali zunaj dosega vpliva evropske civilizacije. Poudarjali so, da zaradi nenehnih posegov belih naseljencev po indijanskih ozemljih sprejetje tega zakona ogroža obstoj indijanskih plemen. Opozarjali so, da je zvezna vlada dolžna priznati suverenost indijanskih plemen in njihovo pravico do ohranitve zemljišč v njihovi lasti. Vložili so amandmaje k temu zakonu, da bi zaščitili indijanska plemena vzhodno od reke Misisipi, če bi bil ta zakon sprejet. Hoteli so doseči, da bi vlada spoznala svoje obveznosti glede uresničevanja podpisanih pogodb z vsemi indijanskimi plemeni, ki bi se uprta izseljevanju, in bi zagotovila preseljenim plemenom njihovo stalno pravico do kateregakoli ozemlja na območju zahodno od reke Misisipi, ki jim je dano v zameno za njihove posesti vzhodno od Misisipija. Doseči so želeli tudi, da se vlada odreče vsem dejanjem preselitve, dokler kongres ne bo imel možnosti presoditi, ali so predlagana nova območja zahodno od Misisipija ustrezna za njihov način življenja. Toda te amandmaje so Jacksonovi podporniki zavrnil v obeh domovih. V senatu je za Zakon o izselitvi Indijancev leta 1830 glasovalo 28 senatorjev, proti pa jih je bilo 19. (Satz 2002, 295–298; Marković 2017, 77)

Kongres je 28. maja 1830 sprejel Zakon o izselitvi Indijancev. Zakon je uzakonil proces, v katerem je lahko predsednik indijanskim plemenom podelil zemljišča zahodno od reke Misisipi, potem ko so plemena potrdila, da bodo zapustila svoja ozemlja na območju vzhodno od reke Misisipi. S tem se je začel pritisk na indijanske voditelje, da so podpisovali pogodbe za izselitev. Za premestitev Indijancev in njihovo naselitev na novih ozemljih je zakon predvideval finančno pomoč in sredstva za življenje Indijancev v prvem letu njihove nastanitve. Določila zakona so dovoljevala predsedniku, da je zaščitil indijanska plemena na območju nastanitve pred motnjami drugih indijanskih plemen in belih naseljencev. Predsednik je nadziral, upravljal in skrbel za indijanska plemena v zvezni državi, v katero so se preselila. Sam zakon ni vseboval načrta za doseganje ciljev izseljevanja, je pa Jackson predložil smernice za izseljevanje indijanskih plemen, ki jih je uresničeval sam in tudi njegovi nasledniki. Jackson je želel doseči izselitev poceni, poudarek je bil na hitrosti in ekonomiji, kajti na humanost izselitve Indijancev se ni preveč oziral. S tem je omogočil tudi vojaško ukrepanje ZDA pri izselitvi Indijancev na območje današnje zvezne države Oklahome. (The Indian Removal Act of 1830, 411–418)

Skoraj vse izselitve so bile izvedene prisilno z vojaškim spremstvom in s kršitvijo dogovorjenih pogodb ter s prevarami zemljiških agentov. Jackson je v sedmih od svojih osmih letnih poročil kongresu namenil največjo pozornost politiki izseljevanja indijanskih plemen, ne da bi pri tem omenil Zakon o izselitvi Indijancev iz

Zemljevid 2: Območje izselitve Indijancev zahodno od reke Misisipi (avtorja: Irena Marković in Zmago Drole, Maribor, 2014).

leta 1830. Jacksonova politika izseljevanja indijanskih plemen je bila med belimi naseljenci promovirana tako, da javnost v njej ni prepoznala nemoralnih dejanj zvezne vlade v odnosu do Indijancev. (Stewart 2007, 48–58)

3. Vpliv Baragovega misijonskega delovanja med Otavci in Očipvejci pri uresničevanju zakona o izselitvi Indijancev iz leta 1830

V 19. stoletju je katoliška Cerkev v ZDA doživljala razcvet tako po obsegu kakor pri širjenju oblik pastoralnega dela in pri vzpostavljanju odnosov z javno oblastjo. Izoblikovala je nekatere izvirne načine delovanja in sodelovanja laikov, čeprav je družba kot celota, predvsem na kulturnem področju, skozi 19. stoletje ohranila prevladujočo protestantsko podobo. Posamezni škofje so samoiniciativno pripravljali programe in vanje vključevali nekatere duhovnike, ki so odhajali kot misijonarji med Indijance. Ko je Baraga leta 1831 začel misijonsko delovati med Otavci v naselju Arbore Croche (današnje mesto Harbor Springs), je bil v ameriški katoliški Cerkvi čas vzpostavljanja in hitrega razmaha razgibane organizacijske strukture. Cerkev je potrebovala ljudi, ki bi bili velikopotezni v svojih načrtih, a se niso dali

zapeljati zunanjim dejavnostim, temveč so znali usklajevati vse razsežnosti cerkvenega življenja. Vendar pa so bili voditelji cerkvenih skupnosti pri realizaciji projektov odvisni od finančne pomoči misijonskih družb iz Evrope. Pri tem jih je podpirala tudi Leopoldinina ustanova, ki je nastala leta 1829 na Dunaju in je delovala do leta 1914. Ta ustanova je podpirala dejavnost katoliških misijonov v ZDA in delovanje slovenskih misijonarjev. V njej je Baraga našel močno oporo, saj je zanj zbirala denarno pomoč, organizirala dopisovanje in finančno podpirala tiskanje njegovih knjig. Pri tem se je cincinnatijska škofija zavedala svoje odgovornosti do staroselcev, saj so med njimi začenjale širiti pastoralno delo tudi druge krščanske denominacije. (Kolar 1998, 90–91; Klemenčič 2017, 687–701)

Baraga se je ob prihodu v ZDA vključil v škofijo Cincinnati, ki je bila ustanovljena leta 1821 in je obsegala celotno ozemlje zvezne države Ohio. Škofijo je do leta 1832 vodil škof Edward Dominic Fenwick (1768–1832), njegov generalni vikar pa je bil Friderick Résé (1791–1871), ki je za seznanjanje Evrope z verskimi in gospodarskimi razmerami v škofiji Cincinnati pripravil več knjig in jih pošiljal Leopoldinini ustanovi. Leta 1850 je škofija Cincinnati postala nadškofija, naslednje leto je dobila visoko teološko šolo, ki je postala znana tudi zaradi prvega katoliškega časopisa v ZDA, z naslovom *Der Wahrheitsfreund*, izhajati pa je začel v nemščini leta 1837. Kot tednik je izhajal v Cincinnatiju med letoma 1837 in 1908 (Kolar 1999, 41–53). Baragovo vključitev v škofijo Cincinnati je prvi katoliški časopis v ZDA opisal z naslednjimi besedami:

»Friderik Baraga je stopil na ameriška tla v trenutku verske ekspanzije; v trenutku, ko bi skrb za zunanje strukture lahko zasenčila ali celo zadušila globoke duhovne probleme naraščajočega organizma, to se pravi probleme, ki često uidejo površnemu opazovalcu, a večkrat pogojujejo njegovo eksistenco.« (Baraga 1990, 41)

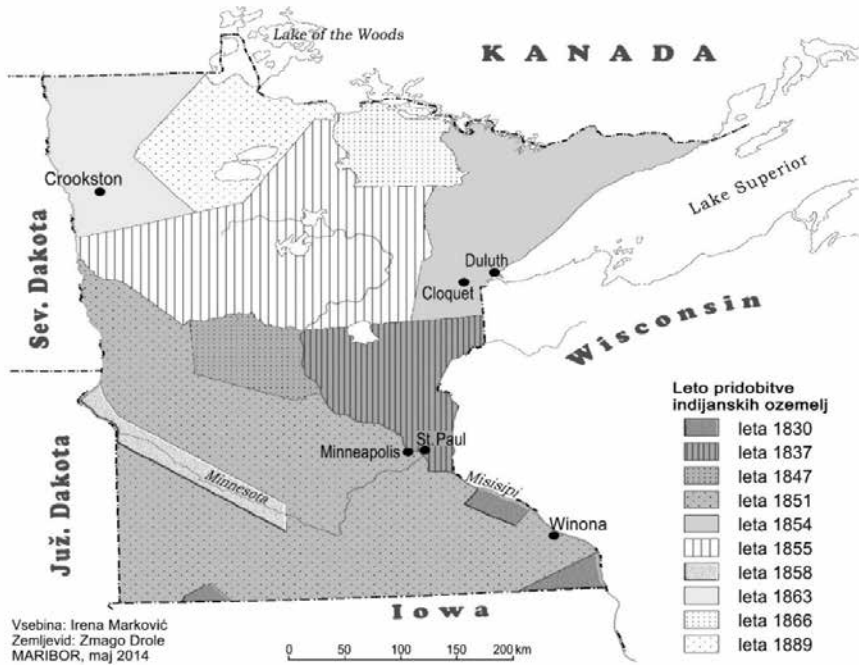
Leta izvajanja Zakona o izselitvi Indijancev (1830–1838) se časovno prekrivajo z začetki Baragovega misijonskega delovanja v današnjih zveznih državah Michigan, Minnesota in Wisconsin. Baraga je z akulturacijo in s širjenjem krščanskega nauka spreminjal njihove navade, vsakodnevno življenje ter njihove norme in vrednote. Ob tem so se Otavci in Očipvejci umikali iz izoliranih skupnosti, opuščali so nekatere prvine svoje izvirne kulture in v procesu kulturnega prilaganja sprejemali nekatere prvine evropske kulture. Na podlagi spremenjenih življenjskih razmer so se iz razpršenih naselij ob rekah preselili v stalna in strnjena naselja na misijonskih postajah na območju jezer Great Lakes. (Marković 2015, 127–148)

V procesu akulturacije so spreminjali tudi verske običaje, vedenja in navade, da so lažje preživeli ob stiku z belimi naseljenci. Postali so trezni, delavni poljedelci in obrtniki, ki so skrbeli za svoje lastno preživetje in prodajali agrarne presežke belim priseljencem. O tem priča naslednji zapis:

»Način življenja spreobrnjenih divjakov te misijonske postaje in posebej v župnijski vasi sami (Arbre Croche) je zdaj zelo podoben načinu življenja belcev. V župnijski vasi je zdaj že 36 dograjenih hiš, ki so sicer samo iz lesa,

ampak zato trdne in v njih se da dobro stanovati. Gradnja številnih drugih hiš je že na poti, tako da bo župnijska vas že kmalu imela 50 hiš. Tudi v podružničnih vaseh začenjajo spreobrnjeni divjaki (Otavci) graditi uporabne hiše namesto svojih revnih koč, in tako bo tudi kmalu vsakdanji blagor, ki ga prinaša krščanstvo ljudem, vedno bolj viden. Divjaki naselja Arbre Croche se zdaj vsi ukvarjajo s poljedelstvom. /.../ Prst te pokrajine vendar ni posebej rodovitna, ker je preveč peščena, zato sejejo le koruzo, stročnice in krompir kot tudi buče, ki so zelo okusne. Koruzo morajo ob pomanjkanju mlinov sami zdrobiti, kar potem skuhajo v kašo. V vseh vaseh imajo svinje in perutnino in v nekaterih najdemo tudi krave in konje. Slednje pa uporabljajo samo za potovanja. Poti so še preslabe, da bi jih uporabljali z vozovi, in njihova polja ležijo na jasah, kjer so posekali drevesa, ter so še premalo očiščena štorov, da bi jih lahko obdelali s plugom. Toda tudi to bo kmalu možno. Najprej je treba narediti tisto, kar je nujno, in to je treba dobro premisliti in udejanjiti. Ker v celotnem misijonskem prostoru ne živi noben mojster, tudi tu ni obrtnikov. Svoja oblačila in čevlje sami izdelujejo; indijanske ženske so zelo spretno v tem. Slednje tudi strojijo kožuhe srn in jelenov, ki jih usmrtijo njihovi možje na lovu, in iz tega naredijo čevlje. /.../ Ribolov je tudi eden virov njihove prehrane. Območje Lake Michigan je zelo bogato z ribami, zato živijo vsi divjaki tega misijonskega območja ob jezeru in vzdolž rek. Nihče ne živi v notranjosti dežele. Donosen vir pridelovanja je sladkor, ki je pridobljen iz soka sladkornih dreves, sicer ni bel, vendar je skoraj tako okusen kot beli.« (DA/ALSt., 1834, VII, 17–22)

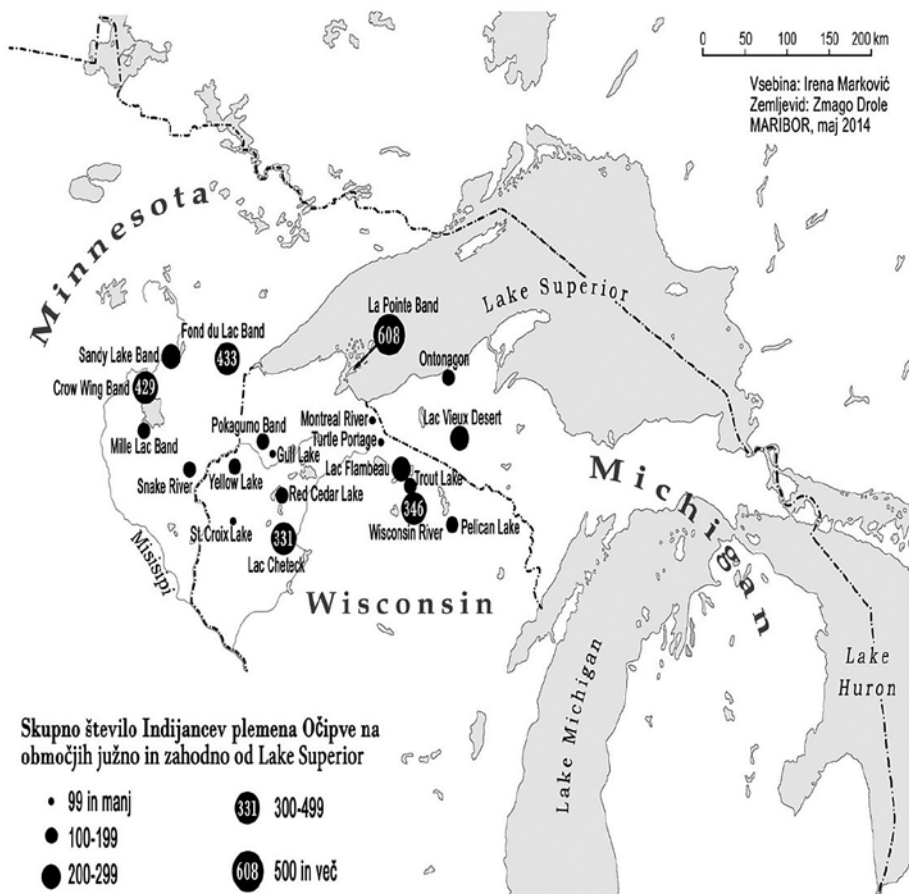
V skladu z določili Zakona o izselitvi Indijancev iz leta 1830 je bila leta 1836 v Washingtonu sklenjena pogodba med vlado ZDA in predstavniki Otavcev in Očipvejcev. S to pogodbo so odstopili ZDA ozemlje, ki danes obsega 37 % ozemlja današnje zvezne države Michigan. Hkrati pa so Indijanci na tem območju obdržali pravico do ribolova in jo razširili na območje jezer Great Lakes. Podjetje American Fur Company je preselilo sedež podjetja v La Pointe in na območju jezera Lake Superior reorganiziralo ribolovno dejavnost. Z reorganizacijo ribolova so bile ustanovljene nove podružnice podjetja American Fur Company za zbiranje rib v sodih, ki so jih odkupovali od Očipvejcev. Novoustanovljene podružnice ob jezeru Lake Superior so bile: La Pointe, Grand Portage, Fond du Lac in Isle Royale. V skladu s to pogodbo je vlada ZDA vsem tistim Otavcem in Očipvejcem, ki so v procesu Baragovega misijonskega delovanja spremenili način življenja – to pomeni, da so od lova prešli k poljedelstvu, postali poljedelci in obrtniki ter skrbeli za svoje lastno preživetje –, dala državljske pravice in enakopravnost z belimi naseljenci. S to pogodbo je zvezna vlada tudi opredelila način kulturnega prilagajanja Otavcev in Očipvejcev in odprla dve kovaški trgovini, eno na misijonski postaji ob reki Grand River, drugo pa v Sault Ste. Marie. Na obeh misijonskih postajah so bili na voljo sodni tolmač ter kmetje in njihovi pomočniki, ki so v procesu akulturacije spremenjali način življenja Indijancev. (Treaty With The Ottawa, Etc. 1836, 451–456; Treaty With The Chippewa 1836, 461–462)

Zemljevid 3: Ozemlja, ki so ga ZDA pridobile s pogodbami z Indijanci (avtorja: Irena Marković in Zmago Drole, Maribor, 2014).

Z določili Zakona o izselitvi Indijancev iz leta 1830 je bila na območju današnjega mesta Mendota v današnji zvezni državi Minnesota leta 1837 podpisana pogodba med vlado ZDA in Očipvejci. V skladu z določili te pogodbe so Očipvejci odstopili tretjino ozemlja na severu v današnji zvezni državi Wisconsin in več kot tri milijone hektarjev zemljišč med rekama St. Croix in Misisipi ter ozemlje južno od jezera Mille Lacs Lake, ki danes sodi k zvezni državi Minnesoti. Z odstopom teh zemljišč je zvezna vlada pridobila pravice do izkoriščanja borovih gozdov na območju Wisconsin, ki jih je potrebovala pri gradnji stanovanj za naraščajoče prebivalstvo v današnjih mestih St. Louis v današnji zvezni državi Missouri in Cleveland v današnji zvezni državi Ohio. (Treaty With The Chippewa, 1837, 501–502; Kolar 2015, 105–126)

Leta 1842 je bila v La Pointu v današnji zvezni državi Wisconsin sklenjena pogodba med vlado ZDA in predstavniki Očipvejcev, ki so živeli na območju jezera Lake Superior in reke Misisipi. S to pogodbo so ZDA pridobile lastništvo nad ozemljem severnega dela današnje zvezne države Wisconsin in zahodnega dela Upper Peninsula v Michiganu. Indijancem plemena Očipva, ki so živeli v Baragovih misijonskih postajah (1835–1843) in napredovali v smislu akulturacije, je vlada ZDA dala enakopravnost z belimi priseljenci, vendar pa si je pridržala vsestranski nadzor nad njimi. Na območju La Pointa je Agencije za indijanske zadeve leta 1843 izdala prvi natančni popis števila Očipvejcev, ki so živeli južno in zahodno od jeze-

Zemljevid 4: Geografska razprostranjenost Očipvejcev na območju jezera Lake Superior (avtorja: Irena Marković in Zmago Drole, Maribor, 2014).

ra Lake Superior, in to na podlagi podatkov o izplačanih rentah o odstupu zemljišč iz leta 1837 in iz leta 1842. Glede na te podatke je leta 1843 živel na območju južno in zahodno od jezera Lake Superior 5285 Očipvejcev. Najštevilnejši so bili Očipvejci z območja La Pointa in iz naselij Fond du Lac in Crow Wing v današnji zvezni državi Minnesoti. V vseh treh naseljih je bilo veliko potomcev iz mešanih zakonov z belimi priseljenci, ko so se naselili na območju severnega Wisconsin in Minnesote. Tam so bila bogata nahajališča železove rude v tako imenovanem »železnem okrožju« (Iron Range). (Treaty With The Chippewa 1842, 542–545; Klemenčič 2013, 621–637; Danzinger 1979, 78–79)

Območje celotne obale jezera Lake Superior, severovzhodno območje jezera Lake Michigan in del območja jezera Lake Huron, kjer so takrat živela indijanska plemena, so bili izrazito misijski. Po letu 1851, ko je kongres sprejel Zakon o prisvojitvi indijanskih ozemelj (Indian Appropriations Act), s katerim je zvezna vlada pravno pri-

znala ustanavljanje indijanskih rezervatov na območju ZDA in podpirala prizadevanja katoliške Cerkve, da bi Indijance »civilizirala«, pa misijonsko delovanje med Indijanci ni bilo več usmerjeno samo v širjenje krščanskega nauka. Širjenje pismenosti med Otavci in Očipvejci, ki so živeli v rezervatih na območju današnjih zveznih držav Michigan, Wisconsin in Minnesota, je bilo treba nadaljevati, da bi jih v kulturnem in gospodarskem življenju približali ravni belih priseljencev. Leta 1854 je vlada ZDA v La Pointu sklenila pogodbe z Očipvejci, ki so živeli na območju jezera Lake Superior in reke Misisipi. Po ratifikaciji pogodbe leta 1855 je zvezna vlada začela na Baragovih misijonskih postajah ustanavljati manjše rezervate za Očipvejce, ki so bili razpršeno naseljeni v severovzhodni Minnesoti, na severu zvezne države Wisconsin in na polotoku Upper Peninsula Michigan. V rezervatih je zvezna vlada nadaljevala proces akulturacije njihovega načina življenja, zato je po letu 1855 ustanavljala rezervate na območjih njihovih tradicionalnih bivališč in jih izobraževala v poljedelstvu in obrti. (Treaty With The Chippewa, 1854, 648–651; DA/ALSt., 1852, XXIV, 93–95)

4. Sklep

Thomas Jefferson je s »civilizacijskim načrtom« postavljal temelje etničnega čiščenja Indijancev vzhodno od reke Misisipi, ki pa je bilo neposredno povezano s politiko zvezne vlade in z njenimi ukrepi zaradi belih priseljencev. Zato so bili Jeffersonovi cilji v odnosu do Indijancev enaki politiki poznejšega predsednika ZDA Andrewa Jacksona, to je, politiki izseljevanja indijanskih plemen zahodno od reke Misisipi, ki jo je uresničila zvezna vlada leta 1830 s sprejetjem Zakona o izselitvi Indijancev.

Ob 150-letnici Baragove smrti lahko poudarimo, da je z organizacijo cerkvenega življenja, s pripravo in tiskanjem knjig v njihovem jeziku med Otavci in Očipvejci širil pismenost in jih spodbujal k čim večji neodvisnosti, s katero bi bili učinkovitejši pri zaščiti ozemeljskih pravic proti vladi ZDA. Baraga je s svojim delovanjem posredno nastopal proti zvezni vladi, zato tudi vlada ZDA pretežnega dela Otavcev in Očipvejcev ni izselila zahodno od reke Misisipi, kakor je predvideval Zakon o izselitvi Indijancev iz leta 1830.

Kratice

B – Berichte der Leopoldinen Stiftung im Kaiserthume Oesterreich (letna poročila Leopoldinine ustanove).

Reference

Arhivski viri

DA/ALSt – Diözesanarchiv der Erzdiözese Wien, Abteilung Leopoldinen-Stiftung [Škofijski arhiv nadškofije na Dunaju, Oddelek za Leopoldinino ustanovo].

---. 1834. B. VII, heft 17–22: Von unferem, auch im Fache der Berichterfattung unermüd lichen Missionär, dem Hrn. Baraga, find uns die nachftehenden vier Briefe, mit neuen, alle Freunde der Sache Gottes erfreuenden Notizen zugekommen, die wir der Reihe nach

unferen Lefern mit zutheilen uns zur Pflicht machen, Arbre Croche den 25. August 1833.

---. 1840. B. XIII, heft 39–42: Schreiben des Herrn Friedrich Baraga an die Central- Direktion der Leopoldinen-Stiftung in Wien. Mission zum heil. Joseph am See Superior den 25. Jäner 1839.

---. 1852. B. XXIV, heft 93–95: Friedrich Baraga. Miffionär. Schreiben deffelben Miffionärs aus L'Anse (Lac Superior) an S. Fürfliche Gnaden. den Hochwürdigfien. Hochgebornen Herrn Fürfterzbifchof in ien. L-Anse. Lac Superior. am 2. April 1851.

Land Act of 1820. The Library of Congress, Primary Documents in American History, A Century of Lawmaking for a New Nation: U.S. Congressional Documents and Debates, 1774–1875 Statutes at Large, 16th Congress, 1st Session, 566–569. <http://memory.loc.gov/cgi-bin/ampage?collId=llsl&fileName=003/llsl003.db&recNum=607> (pridobljeno 26. 6. 2018).

NARA – National Archives and Records Administration.

---. 1803. Louisiana Purchase Treaty. https://www.archives.gov/exhibits/american_originals_iv/sections/louisiana_purchase_treaty.html (pridobljeno 23. 6. 2018).

---. 1803. President Thomas Jefferson's confidential message to Congress concerning relations with the Indians, January, 18, 1803. <https://www.archives.gov/historical-docs/todays-doc/?dod-date=118> (pridobljeno 21. 6. 2018).

---. 1819. Indian Civilization Act of 1819. <https://govproject.org/2015/09/09/indian-civilization-act-of-1819/> (pridobljeno 20. 6. 2018).

The Indian Removal Act of 1830, The Library of Congress, A Century of Lawmaking for a New Nation: U.S. Congressional Documents and Debates, 1774–1875 Statutes at Large, 21st Congress, 1st Session, 411–418. <https://memory.loc.gov/cgi-bin/ampage?collId=llsl&fileName=004/llsl004.db&recNum=458> (pridobljeno 28. 6. 2018).

Treaty With The Ottawa, Etc. 1836. Indians Affairs: Laws and Treaties. Zv. 2, Treaties 451–456. <https://dc.library.okstate.edu/digital/collection/kapplers/id/26292> (pridobljeno 23. 6. 2018).

Treaty With The Chippewa. 1836. Indians Affairs: Laws and Treaties. Zv. 2, Treaties 461–462. <https://dc.library.okstate.edu/digital/collection/kapplers/id/26303> (pridobljeno 19. 6. 2018).

Treaty With The Chippewa. 1837. Indians Affairs: Laws and Treaties. Zv. 2, Treaties 501–502. <https://dc.library.okstate.edu/digital/collection/kapplers/id/26342/rec/1> (pridobljeno 23. 6. 2018).

on/kapplers/id/26342/rec/1 (pridobljeno 23. 6. 2018).

Treaty With The Chippewa. 1842. Indians Affairs: Laws and Treaties. Zv. 2, Treaties 542–545. <https://dc.library.okstate.edu/digital/collection/kapplers/id/26383> (pridobljeno 22. 6. 2018).

Treaty With The Chippewa. 1854. Indians Affairs: Laws and Treaties. Zv. 2, Treaties 648–651. <https://dc.library.okstate.edu/digital/collection/kapplers/id/26489> (pridobljeno 20. 6. 2018).

Druge reference

Baraga, Friedrich. 1990. *The Diary of Bishop Frederic Baraga First Bishop of Marquette, Michigan.* Detroit: Wayne State University Press.

Danzinger, J. Edmund. 1979. *The Chippewas of Lake Superior.* Norman: University of Oklahoma Press.

Debo, Angie. 1983. *A History of the Indians of the United States.* Norman: University of Oklahoma Press.

Fixico, L. Donald. 2012. *Bureau of Indian Affairs.* Santa Barbara, Calif: Greenwood.

Horsman, Reginald. 1992. *Expansion and American Indian Policy, 1783–1812.* Norman, London: University of Oklahoma Press.

Klemenčič, Matjaž. 2017. Jožef Frančišek Buh – misijonar, župnik in organizator med slovenskimi priseljenci v Minnesoti. *Bogoslovni vestnik* 77, št. 3/4:687–701.

---. 2013. Jurij Trunk: duhovnik, narodni buditelj, publicist, izseljenec. *Studia Historica Slovenica: časopis za humanistične in družboslovne študije* 13, št. 2/3:621–637.

---. 2011. *Zgodovina skupnosti slovenskih Američanov v Pueblu, Kolorado.* Maribor: Mednarodna založba oddelka za slovanske jezike in književnosti; Ljubljana: Filozofska fakulteta, Inštitut za narodnostna vprašanja.

Kolar, Bogdan. 2015. Slovenian members of religious orders and communities in the United States as a link between the Catholic community in Slovenia and in the United States. *Studia Historica Slovenica: časopis za humanistične in družboslovne študije* 15, št. 1:105–126.

---. 1999. Cerkevno-zgodovinski kontekst začetkov Baragovega misijonskega dela. V: *Baraga in Trebnje: predavanja na Baragovem simpoziju v Trebnjem, 9. januarja 1998*, 41–53. Trebnje: Občina, Baragov odbor.

---. 1998. *Na misijonskih brazdah Cerkve: oris zgodovine slovenskega misijonstva.* Celje: Mohorjeva družba.

- Markovič, Irena.** 2017. *Irenej Friderik Baraga – misijonar in škof med Otavci in Očipvejci*. Celovec: Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik; Celovec-Ljubljana-Dunaj: Mohorjeva založba.
- . 2016. *Leopoldinina ustanova na Dunaju in njena podpora slovenskim misijonarjem v ZDA*. *Bogoslovni vestnik* 76, št. 3/4:663–674.
- . 2015. Baraga's and Pirc's missionary letters as a source for knowledge of the United States of America and Indians in Slovenia. *Studia Historica Slovenica: časopis za humanistične in družboslovne študije* 15, št. 1:127–148.
- Naylor, Elaine.** 2008. *The Jacksonian Frontier. V: Jacksonian and Antebellum Age: People and Perspectives*. Santa Barbara, Calif.: ABC-CLIO, št 1:59.
- O'Connell, R. Marwin.** 2009. *Pilgrims to the Northland: The Archdiocese of St. Paul, 1840–1962*. Notre Dame, Indiana: University of Notre Dame Press.
- Satz, N. Roland.** 2002. *American Indian Policy in the Jacksonian Era*. Norman: University of Oklahoma Press.
- Stewart, Mark.** 2007. *The Indian Removal Act: Forced Relocation*. Minneapolis, Minnesota: Compass Point Books.
- Taylor, Alan.** 2006. *The Divided Ground: Indians, Settlers and the Northern Borderland of the American Revolution*. New York: Alfred A. Knopf.
- Wallace, J. F. Anthony.** 1999. *Jefferson and the Indians: The Tragic Fate of the First Americans*. Cambridge; Massachusetts; London; England: The Belknap of Harvard University Press. <https://doi.org/10.1086/ahr/105.4.1302>